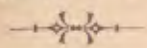

Ա. ՏԱՐԻ
Թիւ 16

1927
ՍԵՊՏ. 15

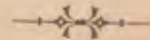
Հասք 5 դրու.

ԾԱՆՈԹՈՒՄ

Տողը 10 դրու.

Զսպուած գրու-
թիւնք չեն վերա-
դարձուիր:

Հասք 5 դրու.

Կր հրատարակուի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը

ԱՅՍՉԱՓ ՎԱՐԴԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԱՄԷՆԷՆ ՍԻՐՈՒՆՆ Է ԻՄ ՎԱՐԴՍ

ՅԿԵԱՆՍ ՊԱՇՏՈՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ՍԱՄԱՔԻԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

ԲՈՂՈՔԻՆԱՌՔԻԻ

Կը յիշուի թէ, Մայիս ամսոյ մէջ, Ընդհ. Ժողովոյ Դիւանին ներկայացուած էր 24 յօդուածներէ բաղկացեալ ծանրակեօն ամբաստնագիր մը՝ ընդդէմ Տեղապահ Տ. Գէորգ Աւլանեանի եւ իրեն գործակից Մոսսիչեան Վարչութեան: Կը յիշուի նոյնպէս թէ այդ ամբաստնութեանց մեծ մասը Տնես. Խորհուրդին կողմանէ կանխաւ քննուած եւ պաշտօնապէս հաստատուած էր: Ամբաստնողները կը պահանջէին որ « Ինքնագլուխ հաշուական գործառնութիւններ կատարող, Ազգին վստահութիւնը չարաչար գործածող, իր պաշտօնն ըստ ամենայնի շահագործող, կանոններն արհամարհող, զանոնք բոլորովին ոտնակոխ ընող Գործադիր իշխանութեան պէտք », Գէորգ Արեւ. Ասլանեան, պաշտօնակն ըլլայ, իր հաշիւները խտրէն քննուին հաշուազէտներէ եւ ծանօթ եւ անկողմնակալ ազգայիններէ բաղկացեալ Յանձնախումբի մը կողմանէ, եւ թոյլ չը տուի այլեւս որ « ամբաստանեալ եւ իր պաշտօնին մէջ գիտակցաբար զեղծանող եւ չորս ու կէս տարի ամբողջ Ազգին արդար քննադատութեանց ենթարկուող Տեղապահ Տ. Գէորգ Արեւ. այլ եւս շարունակէ իր պաշտօնը, նախագահէ Պաշկ. Ժողովի, արհամարհելով Ազգը եւ երկպառակութեանց տեղի տալ »:

24 մոռցուած նաեւ որ Ընդհ. Ժողովոյ անդամոց ստուար մեծամասնութեան քով զտնուցան եօթն անգամներ, որոնք ի նախափնս գիրենք ընտրող թաղերու՝ ամբաստնութիւնը վիժեցնելու եւ ամբաստանալը պաշտպանելու մտածումով՝ խնդիրն Ընդհ. Ժողովէն դուրս հանելու եւ Խառն Ժողովին յղելու (չը հռնանք Տեղապահին ժամանակի Խառն Ժողովին) առաջարկ մը մէջ տեղ հանեցին, հոն զայն փստեցնելու կամ մեղցնելու յատուկ նպատակով:

Այս առաջարկը ստորագրողներուն գլուխը կը գտնուէր Սամաթիայէն 15 տարի առաջ ընտրուած Պարգեւ Փափագեան անուն անձը (պաշկ. Սամաթիացիներուն), որուն դէմ ազնիւ Սամաթիացիք իրաւամբ յուզուած, *Ժաւախակի* Յունիս 4 ի թիւին մէջ բուն բողոք մը հրատարակեցին, եւ իրաւամբ պահանջեցին որ Պարգեւ Փափագեան յարգէ « թէ՛ ինքզինքն եւ թէ՛ մանաւանդ իր ներկայացուցած թաղը, խոյս տալով անոր կամքին հակառակ ազգավնաս ընթացք մը »: Եւ կ'աւելցնէին. « Այլապէս Սամաթիոյ թաղեցիներս իրեն հետ չենք բացարձակապէս »:

Պարգեւ Փափագեան եւ Տեղապահին ու Մոսսիչեան վարչութեան արարները վտրագուրել ուզող միւս վեց անդամներ չի յաջողեցան իրենց առաջարկն ընդունել տալ Ժողովին, որ կազմեց Խորհրդարանական Քննիչ Յանձնաժողով մը, ամբաստնութիւններու եւ հաշիւներու քննութեան համար: Յանձնաժողովը, յետ մանրազնիւ քննութեան, իր Տեղեկագիրք բերու Ժողովին, հաստատելով ամբաստնութիւններն եւ իր կողմանէ ալ ծանրակեօն նոր իրողութիւններեան բերելով:

Եւ անա՛, ի՛նչ անցաւ դարձաւ, Ընդհ. Ժողովը դադրեցաւ, եւ խրհդիրն անցաւ Վարչութեան ձեռք որ խնդրոյն քննութիւնը իր կողմէ եւ յառաջ տանելով՝ ապօրինաւորութիւններ եւ չարաշահութիւններ գործուած ըլլալուն կատարեալ համոզում գոյացուց: Իրաց այս վիճակին մէջ, Ազգէն այս ու այն ձեռք տակ կողոպտուած դրամները յետ ստանալու համար դատարան դիմելու ստիպողութիւնը երեսն կուգար, քանի որ ըստ օրինի մինչեւ Սեպտ. 15 կարելի էր դատարան դիմել, իսկ անկէ յետոյ դատարանին (միւրմորդ զեման) կ'ենթարկուէր եւ Ազգը կը կորսնցնէր պահանջն զնկելու իր իրաւունքը:

Այս մասին՝ Ընդհ. Ժողովի դադարի միջոցին՝ գէր անոր Դիւանին կարծիքը առնելու մտք, Քաղ. Ժողովը խորհրդակցութեան կը հրաւիրէ նոյն Դիւանը եւ Քննիչ Յանձնաժողովոյ անդամները:

Արդ, ի՛նչ ընթացք կ'ուզէր որ բուն Ընդհ. Ժողովոյ Բ. Ասեմապետ Պարգեւ Փափագեան՝ այս առթիւ եւս: Ազգին շահերուն նախանձախնդիր ամէն հայ պիտի յանձնարարէր Քաղ. Ժողովին՝ առանց վայրկեան կորսնցնելու, անմիջական կերպով, ի գործ դնել ինչ որ պէտք էր՝ խնդիրք ժամանցի չենթարկելու եւ Ազգին օրինաւոր շահերը պաշտպանելու համար: Բայց Պարգեւ է՞. ասանկ բաներ չը բռնէր: Իրեն միակ մտահոգութիւնն է որ եւ է միջոցով ազատել Տեղապահը պատասխանատուութենէ եւ դատապարտութենէ: Ինչպէս վերը քսինք, Ընդհ. Ժողովին մէջ աշխատեցաւ որ խնդիրն հանէ այդ քաղականէն եւ Տեղապահական քաղանի Խառն Ժողովին փոխանցէ, հոն թաղելու համար զայն: Այս անգամ ալ օրինական ցնդի բնքի առարկութիւններով՝ կ'աշխատէր համոզել Վարչ.՝ որ խնդիրը Ընդհ. Ժողովին յղուի եւ հոն վճռուի թէ ի՛նչ ընել պէտք է: Եւ այս առաջարկութիւնը կ'ընէ, գիտնալով որ մինչեւ այն ատեն Սեպտ. 15ը անցած կ'ըլլայ արդէն, եւ Ազգն ալ իր բողոքելու իրաւունքը կորսնցնուցած:

Սամաթիացիք իրաւամբ այս անգամ ալ կը յուզուին իրենց ներկայացուցիչին Սամաթիացիի անվայել այս ընթացքին դէմ, եւ *Ժաւախակի* մէջ իրենց արդար զայրոյթը կը յայտնեն, յայտարարելով թէ Պարգեւ Փափագեան « փոխանակ ուժ տալու որ Ազգին արդար իրաւունքները կապտող անձերը օրէնքին բոլոր խտնութեան ենթարկուին, նոյնիմ նկատողութիւններով շանացած էր պաշտպանել ապօրինութեանց հեղինակները, առանց մտածելու որ, Սեպտ. 15 ի պայմանաւոր անցնելու պարագային՝ Ազգը պիտի կորսնցնէ իր արդար իրաւունքը »:

Նոր Լուր, յայտնի Տեղապահական, կը գովէ Պարգեւ Փափագեանի ընթացքը եւ կը պարտաւէ Սամաթիացիներունը: Նոր Լուր իր դերին մէջն է. ուղիղ բանի, իրաւունքի եւ նրամատուցութեան դէմ ելնելու եւ ազգավնաս արարներու պաշտպան կանգնել: Մեղու ընդհակառակը կը գնահատէ ազգային օրինաւոր շահոց

պատշաճութեան համար Սամաթի-
ացոց սնուցած չեմ նախանձախրն-
դուքիւնը: Ո՛չ թէ միայն Սամաթիա-
ցիք, այլ ամբողջ Ազգն արթուն ըլ-
լալու եւ ամէն առթիւ բողոքոյ ձայն
լարձացնելու եւ անոնց դէմ որոնք
նիւթական եւ բարոյական վնասե-
րու կ'ենթարկեն Ազգը: Իսկ ներկայ
պարագային մէջ, ամէնէն աւելի
Սամաթիացիք իրաւունք ունին յուզ-
ուելու, քանի որ եւթական իրենց
ներկայացուցիչն ըլլալով, արժանա-
պատուութեան եւ խղճահարու-
րեան խնդիր մ'է այս՝ իրենց համար:
Բայց միեւն ե՛րբ շարունակուի այս
վիճակը: Սամաթիացիք ե՛րբ պիտի
սքափին եւ Ընդհ ժողովոյ մէջ իրենց
օրինաւոր ներկայացուցիչն ունենալ
պիտի պահանջեն: Երեսփոխաններու
պատշոճին տեղութիւնը ցկեա՞ն է:
Տասր տարիէն աւելի պայմանաժա-
մաւ փոխանորդութիւն ո՞ւր տեսնու-
ած է: Այս է Պարգեւ Է.Բ. ի «յվա-
ղաց անտի նախնու» օրինամո-
լութիւնը: Օրէնքը յարգող մարդ մը
տասր տասր տարիէն աւելի կը մնա՞յ
փոխանորդութեան դիրքին եւ պա-
տշոճին մէջ: Եթէ Պարգեւ Է.Բ. չի յար-
գեւ օրէնքը եւ կը յամառի իբրեւ ան-
գամ բազմիւ Ընդհ. ժողովոյ մէջ,
Սամաթիացոց կ'իյնայ հարկ եղածն
ընել զանկալ փոխանորդութենէ
զադրեցնելու եւ իրենց օրինաւոր
ներկայացուցիչն կամ ներկայացու-
ցիչներն ունենալու համար նոյն ժո-
ղովին մէջ:

Հնամենի ուրիշ անդամներ ալ
կան Ընդհ. ժողովին մէջ, որոնք
պէտք է դադրին, եւ նոր ընտրութիւն-
ներ կատարուին իրենց տեղ, ամբող-
ջացնելու համար Ընդհ. ժողովոյ վե-
րանորդումը:

Ցկեանս պատշոճավարութեան զը-
րութիւն մը չենք կարող ստեղծել՝
Օրէնքին բացօրե տրամադրութեանց
հակառակ:

Յ. Գ. Փ.

«Մեզմենի» Տպարանին մէջ կը տպագ-
րուին, ճաշակով ու խնամով՝ Գիրք,
ամեն տեսակ Ծանուցումներ, Մահազդ,
Ընկալագիր, Նամակագրութիւն, Պահաւան,
Այցեւորն, Եւայլն, Եւայլն:
ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՅԻՐ

ՕՐԹԱԳԻՒԴԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օրթագրութիւնը, ինչպէս համեմա-
տական ընտրութիւնը երկու շաբաթէ ի
վեր կատարուած վերջացած է, բայց վա-
ւերացումը ցարդ տեղի չէ ունեցած: 267
հոգի մասնակցած էին ընտրութեան, 202ը
նամակով և 65ը անձամբ: Քուէից բա-
ցարձակ առաւելութեամբ ընտրուած էին՝
Տեառ. Բ. Վալէ Մելքոնեան (163 քուէ) եւ
Տօքթ. Խանճեան (141):

Ընտրութիւնը խաղաղօրէն ատարուե-
ցաւ, բայց երբ արդիւնքը յայտնուեցաւ,
ոմանց հաճոյ չեղաւ այն, և խնդիր յա-
րուցին, առարկելով թէ, մինչ առաջին
քուէարկութեան տօթիւ 268 քուէարկուի
թուէթուղթ զրկուած և ասոնցմէ 218 հո-
գի մեայն մասնակցած էին, այդ անգամ
68 քուէթուղթ աւելի զրկուած էր, որով
քուէարկուներու թիւը 336 ի բարձրացած
և ասոնցմէ 267 հոգի մասնակցած էին
համեմատական ընտրութեան:

Այս խնդանքէն քաջախիղճեցան Ընտ-
րող. Ժողովի այն անդամներն որոնք հա-
մեմատականի ցանկին մէջ էին և ձախու-
ղեցան: Առոնք սպորէն հոշակեցին կա-
տարուած օրինաւոր ընտրութիւնը, և բո-
լոր քուէթուղթերն ու ցուցակները սրն-
ուակին մէջ կնքելէ յետոյ ինքնաշարժեցին
մեկնեցան:

Տարակոյս չկայ որ Ընտրող. Ժողովոյ
այս ընթացքին տպանելի է: Արդարեւ,
որովհետեւ առաջին ընտրութեան միջոցին
նամակ չը ստացողները՝ այդ համեմատա-
կանի ընտրութեան մասնակցելու համար
քարտուղարին դիմած և իրենց նամակ-
ներն ստանալով քուէարկութեան մաս-
նակցած են, ասիկայ պատճառ մ'է որ
ընտրութիւնը սպորէն նկատուի: Ո՞վ ր-
սաւ թէ առաջին քուէարկութեան միջո-
ցին նամակ չը ստացող և քուէարկութեան
չմասնակցողներն՝ համեմատականի քուէ-
արկութեան մասնակցելու իրաւունքին
կը զրկուին: Ո՞ր օրէնքով և ինչ տրա-
մաբանութեամբ:

Մեզ անձանթ են թէ՛ ընտրեալները
և թէ՛ ձախողելով խնդիր յարուցանող-
ները: Մենք սկզբունքի և օրինաւորու-
թեան տեսակետով կը դատենք խնդիրը
և կ'ըսենք թէ վե՛ճ յարուցանողներն ա-
նհրաւ են, քանի որ՝ որ և է թաղեցի չի
կրնար զրկուիլ համեմատականի ընտրու-
թեան մասնակցելու իրաւունքէն, առա-
ջին ընտրութեան որեւէ պատճառաւ մաս-
նակցած չըլլալուն համար: Բաւական է
որ հաստատուի թէ թաղեցի է, և թաղեցի
ըլլալու համար ալ իր բաւէ գէթ վեց ա-
միսէ ի վեր թաղին մէջ հաստատուած
ըլլալ:

Բացարձակապէս սխալ է այն կարծիքը
թէ համեմատականի քուէարկութեան ա-
տեն ընտրողներու ցանկին վրայ նոր

քուէարկու չաւելնար: Ինչպէս քսինք,
ինչպէս առաջին ընտրութեան, նոյնպէս
համեմատականի ընտրութեան միջոցին,
նամակ չը ստացող որ և է թաղեցի իրա-
ւունք ունի դիմում կատարելով՝ նամակ
ստանալու և քուէարկութեան մասնակ-
ցելու: Եթէ այսքան բան մը չեն գիտեր
ընտրութեան բեկանուած պահանջողներ,
Գաղ. Ժողովը գիտէ անշուշտ, և պատ-
ճառ մը չը պիտի տեսնէ առաջին ընտ-
րութեան հետ այս համեմատականի ընտ-
րութիւնն ալ չը վաւերացնելու, և վերջ
պիտի տայ այս ընտրական անհամ պայ-
քարին:

Խնդիրը կը տարբերի սակայն, երբ
հաստատուի թէ ցանկին վրայ ետքէն ա-
ւելցուած և քուէարկութեան մասնակցող
թաղեցիները իրենք նամակ չեն ստացած
և տեղեկութիւն չունին իրենց անունով
բերուած քուէներէն: Այդ պարագային՝
ընտրութիւնը բնականաբար կը բեկան-
ուի, վասն զի խաղախութիւն մը գոր-
ծուած կ'ըլլայ, և հարկ կ'ըլլայ խաղա-
խողը երեսան հանել և պատժել: Բայց
ընտրութեան դէմ գրող թերթերը այսպի-
սի պարագայ մը չեն յիշեր, և միայն
կ'ըսեն թէ առաջին ընտրութեան ատեն
ցանկին մէջ չը գտնուող թաղեցիները
չեն կրնար ետքէն ցանկին մէջ մտնել
և համեմատականի ընտրութեան մասնակ-
ցիլ: Մենք այս թերթերու գրածներուն
վրայ յենլով կ'ընենք մեր դիտողութիւն-
ները, և կը կրկնենք թէ, երբ որոշ խաղ-
ախութիւն մը չէ գործուած, ընտրու-
թիւնը չի կրնար բեկանուիլ:

Խ Ա Ղ Ո Ղ

Իր օգուտները խաղողով դարմանում.
— Վիկուալէն բժիշկը մեզ կ'ուսուցանէ թէ,
կատարելապէս հասունցած խաղողը կը
պարունակէ 100-ին 12-էն 30 շաքար, բու-
սական բնասպիտ (albumine), երկղինե-
մրրատ (bitartrate) և bimalate de po-
tasse: Պիտութիւն ունի՞ր, շատ խաղող
կերէք. — Նիհար էք շատ, շատ խաղող
կերէք. զձեզ պիտի անուցանէ, ձեր ա-
խորժակը պիտի բանայ և ձեզի պիտի օգ-
նէ մարսելու: — Թանձրամիս էք, խա-
ղող կերէք, վասն զի ձեզի պիտի օգնէ
ազատուելու այն ճարպոտ հիւսուածքէն
որ զձեզ կը նեղէ: — Մեզի, թո՛յլ էք,
չա՞տ կը քնանաք. միշտ խաղող կերէք,
և պիտի վերստանաք ձեր գործունէու-
թիւնը: — Քուն չունի՞ք, դարձեալ խա-
ղող կերէք և պիտի քնանաք: — Դժուա-
բամարտութիւն ունի՞ք, բան չէ՞ք ուտեր,
չուտով սկսէք խաղող ուտել և պիտի
մարսէք առանց դժուարութեան:

Պաղողով դարմանումը պէտք է սկսիլ
օրը կէս օխայով, և հետզհետէ եղնիլ օրա-
կան մինչև 2-էն 3 օխա, օրուան մէջ եւ-
րեք անգամի բաժնելով այս քանակու-
թիւնը, առաւօտուն, կէս օրին և երեկո-
յին: Պէտք է հանել կեղեւները և կուտերը:
Մարմնակրթանքը կը նպաստէ խաղողով
դարմանումին:

Աստուածաշունչը Հայ. լեզուի թարգմանուած է հինգերորդ դարու մէջ, հայ թարգմանչաց ձեռք: Երբ Սահակ Մեծը պիտի օրով տեղի ունեցաւ հայ գրերու պիւտր, մեր բարեպաշտ նախնիք ամենէն առաջ Ս. Գրքը թարգմանեցին հայերէն լեզուի, և ընդհանրացուցին: անոր ընթերցումը հայութեան մէջ, մեր մայրենի բարբառով: Այո թարգմանութիւնը հրակայ գործ մըն էր, բայց քրիստոնէական նուիրումը և աստուածաբանական եռանդը ի գլուխ հանեցին զայն մեծ յաջողութեամբ և սքանչելի գեղեցիկութեամբ: Այս թարգմանութիւնը իրաւամբ կը կոչուի « թագուհի թարգմանութեան »: Նամանակահատիկ Նոր Ուխտի թարգմանութիւնը հայ մատենագրութեան փառատուակը կը կազմէ: Մարդ քանի կը կարգայ, այնքան կը սքանչանայ և քանի կը սքանչանայ, այնքան կը կարգայ: Լեզուի գեղեցիկութիւնը, պարզութիւնը, բնականութիւնը և սահունութիւնը կը հմայեն ընթերցողը: Նոր Ուխտի թարգմանութիւնը իր յունարէն բնագիրն իսկ կը գերազանցէ: Աստուածաշունչի և կրօնական գրականութեանց հայացումը հինգերորդ դարու մէջ մեծ արթնութիւն մը ստեղծեց հայ ժողովուրդին մէջ: Գիր, գրականութիւն և կրօնք տարածուեցան ամէն տեղ: Ժողովուրդը քրիստոնէական կրօնի ոտնոյն ծած շինարար ու ազնուացուցիչ մթնոլորտի անմիջական ազդեցութեան ներքեւ այնքան ներշնչուեցաւ որ իրեն համար դժուար չէր հաւատքի պաշտպանութեան համար զոհողութիւններ ընել և նոյն իսկ մեռնիլ: Վարդանանց պատերազմի բարոյական յաջողութեան, և այդ առթիւ մեր նախահայրերուն ցոյց տուած կրօնական եռանդին դադանքը պէտք է փնտել այն ներշնչումներուն մէջ, որոնք բոլորէին անստուածաշունչ մատենանէն, որ հայերէնի թարգմանուելով լսելի ու պատեղի դարձած էր ամէն հայու:

Նոյն կրօնական եռանդը և քրիստոնէական նոյն ներշնչող մթնոլորտը, այսօր ալ հայ ժողովուրդին մէջ կրնայ ստեղծուիլ, եթէ Աստուածաշունչը կրկին հայ անհատներու կեանքին հետ յարաբերութեան մէջ գրուի: Եւ որպէս զի Հայաստանեայց Եկեղեցին կարենայ ընել այս բանը, պէտք է ունենայ ազգային հեղինակութիւնը կրող Ս. Գրքի նոր հրատարակութիւն մը: Այս մասին երկու անմիջական կարիքի առջեւ կը գտնուի Եկեղեցին այժմ: Մէկն է գրաբար վերաբերուած թարգմանութիւն մը ունենալու հարցը,

իսկ միւսը աշխարհարար թարգմանութեան մը պէտքը:

Գրաբար թարգմանութիւն արդէն ունինք, այս թարգմանութիւնը սակայն մեղի իբր ձեռագիր հասած է ձեռքէ ձեռք ընդգրկնակուելով և տպագրական պիտէն վերջը տարբեր կեդրոններու մէջ այս ձեռագիրներէն հրատարակութիւններ ալ եղած են: Հիմա մասնապէսներէ բաղկացեալ յանձնախումբի մը պէտք ունինք որ այս հրատարակութիւնները վստահելի ձեռագիրներու հետ բաղդատէ, և անոնց կատարեալ մէկ թարգմանութիւնը հրատարակութեան տայ, իբր գրաբար սրբեմանի թարգմանութիւն, վստահացուած երկու կաթողիկոսներու և Պատրիարքարաններու կողմէ: Երբ ուսումնասիրութիւն ընողի և կամ ընթերցողի մը կտակածը արթնայ որեւէ խօսքի շուրջ, անմիջապէս այս ուսումնական վերաքննուած թարգմանութեան մը կրնայ գիմել, և որով կը լուծուին իր դժուարութիւնները:

Մասնագէտներէ բաղկացեալ այս յանձնախումբը, ապա իբր հեղինակութիւն գրաբար թարգմանութիւնը իր աչքի առջեւ ունենալով կը ձեռնարկէ աշխարհաբար երկու թարգմանութիւններու, մէկը ուսանայ և միւսը տաճկահայ բարբառով: Գրաբար և աշխարհաբար, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կնիքը կրող այս տեսակ հրատարակութիւններ, անկասկած ժողովուրդի մէջ նոր հետաքրքրութիւն մը կ'արթնցնեն Ս. Գրքի ընթերցումի և կրօնքի գաղափարին շուրջ, և որով Աստուածաշունչ մատենանը մատչելի և ընթերցելի պիտի մը կը դառնայ հայ համայնքին համար: Այսինքն Ս. Գրքի Ամբիկեան և Անկիլիական հրատարակչական ընկերութիւններ գիւրութեամբ կրնան հոգայ, բայց ինչ հարկ կայ օտարին ձեռք բանալու, մենք ամէն բանի գրամ կրնանք գտնել, ինչո՞ւ. ասոր համար գրամ չկրնանք հաւաքել մեր մէջ: Բայց պակասը գրամը չէ, այլ կրօնական եռանդն է որ երեսի միւսը ձգած է այս տեսակ խիստ կենսական հարց մը: Էջմիածնի հովիւ միաբաններէն, և մանաւանդ Երուսաղէմի ներկայ գրագէտ և լեզուագէտ Գուրեհան Պատրիարքէն, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ զատակները իրաւամբ կ'ակնկալեն այս տեսակ գործի մը ձեռնարկը: Անգլիերէն Ս. Գրքը քանիցս ունեցած է իր վերաքննութիւնը:

Հայ ժողովուրդը այժմ ոչ թէ Եկեղեցիէն այլ կրօնքէն ուժացած է, որովհետեւ կրօնական ներշնչութիւնը գուրկ է, և որովհետեւ ներշնչութիւնը աղբիւր Աստուածաշունչ մատենանը չը կարգար: Երբ հայ ժողովուրդին ձեռքը Ս. Գրքը տրուի, իր իսկ հասկցած լեզուով, կը սկսի հետաքրքրուիլ կրօնքով. երբ կրօնքով հետաքրքրուի, կը սիրէ Եկեղեցին, կը զոհէ ու կը գործն անոր զարգացման համար,

որուն բնական հետեւանքն է Եկեղեցական վերազարթնում: Եկեղեցական բարեկարգութեան բնական և գործնական քայլը այն է: Երբ ասիկա զանց առնուի, Եկեղեցին արարողութիւնները կրճատել, գրութիւնները փոխել, կուսակրօնութեան ուսումը ըրած վանականները ամուսնացնել զգալի փոփոխութիւն մը չի պիտի յառաջ բերէ բարեկարգութեան ներկայ ձեռնարկին մէջ: Պէտք է վէրքը գտնել և ուղղակի զայն բուժել:

Եթէ կը փափաքինք անկեղծօրէն, որ վերազարթնում Հայաստանեայց Եկեղեցին, պէտք է ընդհանրացնենք Աստուածաշունչ մատենանին ընթերցումը հայ ընտանիքներուն մէջ, գիւրահաւանալի լեզուով, և Եկեղեցին կնիքը կրող ազգային հրատարակութեամբ մը: Հայ կղերքը պէտք է նախ ինքը կարգայ, և ապա տարածէ զայն ժողովուրդին մէջ, յաճախակի շնչաւելով բնական անոր կարեւորութիւնը: Մեսրոպ, Սահակ եւ իրենց ընկերները հինգերորդ դարու մեջ, Բանդուրդ դարու դիւրութիւններ առանց ունենալու, Աստուածաշունչը Հայերէնի թարգմանեցին ամբողջութեամբ, բայց այսօր դարուս բոլոր առաւելութիւններով օժտուած հայ կղերք, այդ թարգմանուած Ս. Գրքի աշխարհաբարի վերածելով ժողովուրդին ձեռքը տալու կարողութիւն գուրկ վիճակ մը կը ներկայացնէ: Իրաւ է թէ քաղաքական պայմանները անուպատ են, բայց հինգերորդ դարու պայմաններն ալ շատ նպաստաւոր չէին: Մարտինոս Լուսեր Աստուածաշունչը հասկնալի գերմաներէնի թարգմանեց իր բանտարկութեան արհաւիրքներուն մէջ, բանտի ճնշիչ և անստոյգ մթնոլորտին ներքեւ: Ասիկա ցոյց կուտայ թէ ուր որ կամք կայ, հոն ճամբայ ալ կայ, ուր որ նուիրում և կորով կայ, ամէն դժուարութիւն ինքնին կը լուծուի:

Ժամանակը ալ եկած է որ հայ ժողովուրդը և հայ կղերքը արթնան իրենց թմբութէն և ձեռք ձեռքի տուած գործեն այս ուղղութեամբ, նպաստելու համար Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վերազարթնումին, և ժողովուրդի բարոյական վերածնունդի ազգօգուտ գործին, տարածելով Ս. Գրքը ամէն տեղ, և հիմնելով Ս. Գրական դաստիարակութիւններ հայ ժողովուրդին մէջ:

Այս է Սահակ Մեծի և թարգմանչաց տօնի յիշատակութեանց մեզի տուած ներշնչումն ու պատգամը:

(Փարոս)

Պարկեշտ տիկին մը կը փախաւոր տան մը մէջ ծառայութեան մտնել իբրեւ խոհարարուհի և տնական ուրիշ աշխատութեանց համար՝ գոհացուցիչ վճարումով: Պէտք ունեցողները թող դիմեն իմ քաղաք տուն:

— 18 —

— 88 —

84

— 85 —

— Հոս պիտի մեռնի Պիղարա, միակը իրեն հետ եւ յողնակէն :

Խ
 Ժ
 ԷՐ
 ՆԱ
 ԱՄ
 ՂԵ
 ԿԸ
 ԱՄ
 ՎԲ
 ՊԴ
 ԻԼ
 Մ
 ԸԸ
 Ֆ
 Մ
 Ը
 Ե
 ԸԴ
 Մ
 Տ

7
3
4
1

9

8.

86 —

h3

1

9

1956

: dp dm ds

։ Թոշակաւորութիւն մի քանի տարի —

։ խաղալով մմրսո խտր/թ Կ խաղչ

— פֿרױלױט זײַט אַפֿטאָס אַלמאָזערקאָ, ' יתאמנאמא פֿרױלױט :

2. *Формы*

78 —

— 83 —

Տ՛իլրդանեան , այն ժամանակի մենամարտի օրէնք-
ներուն համաձայն , կրնար մէկուն օգնել . ասոր համար
երբ ահնարկովը կը փնտռէր թէ իր ընկերներէն ո՛վ
ամէնէն աւելի պէտք ունի օգնութեան , յանկարծ ին-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ ԸՆԹՐՈՒԹԻԱՆԵՐ. — Փոխանորդ Ս. ր., որուն ընտելութեան յանձնուած էր Օրթագլուղի ընտրութեան խորհրդի, Քաղ. ժողովին ներկայացուցած է իր Տեղեկագիրը, որով օրինաւոր կը համարի թաղ. խորհուրդին թէ՛ առաջին և թէ՛ համեմատականի ընտրութիւնները:

ԲԵՐԱՍԹԻ Թաղ. խորհրդոյ Ատենապետ Լեւոն պէյ Փափազեան, որ առկէ առաջ հրաժարած, բայց իր հրաժարականի թաղ. խորհրդոյ կողմանէ միաձայնութեամբ մերժուած էր, այս անգամ կրկնած է իր հրաժարականը, հանդիստի պէտք ունենալը յայտնելով:

ԿՏԱԿԱՅ Հոգաբարձութեան անգամ կարգուեցաւ, հրաժարեալ Տ. Նաղաշեան էֆ. Ի տեղ, Տ. Մեսրոպ Քէն. Տ. Մեսրոպեան:

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Գերեզմանատան Գանձնաժողովին և Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհուրդին միջև տեղի ունեցած անհամաձայնութիւնը քննելու և բաժնաւոր համար, իսկոն ժողովը պաշտօն յանձնեց իր անդամներէն Տ. Տաճատ Ծ. վրդ. Պատմաճեանի և Յ. էֆ. Դիմաքսեանի:

ԴՊՐԵՎԱՆՈՒՅ Խնամակալութիւնը հետեւեալ կերպով վերակազմուեցաւ. Գար. Եսայ. իրաւաբան, և Տեառն Ե. Դիմաքսեան, Լեւոն Բանիկեան, Ե. Տուտեան, Տօք. Ե. Հօշեան, Ժ. Խորասանճեան և Զ. Յակոբեան:

ԿՏԱՆԱՅ Հոգաբարձութեան առաջարկութեամբ, իսկոն ժողովը նոյն Հոգաբարձութեան յանձնեց Յովսէփ Իզմիրեանց կտակի մատակարարութեան և պահպանման գործը:

ԴՈՒՄԳԱՅՈՒԻ Դպրաց Դասու. սեփական զբաղման գործութեան պարապմունքներ քննելու համար, իսկոն ժողովը պաշտօն յանձնեց Տաճատ Ծ. վրդ. Պատմաճեանի և Տօքթ. Ս. Էնֆիլէճեան և Բովհ. Տէրուհի էֆէնդիներու:

ՇԻՇԼԻԻ Այգ. Գերեզմանատան Գանձնաժողովի անգամ նշանակուեցան Տեալք Պօյաճեան և Տօք. Թ. Սիոսեան, ըստ առաջարկութեան Բերայի Թաղ. խորհրդոյ: Արեւօք Տէրի գիւղի Թաղ. խորհուրդը պիտի ունենայ իր ներկայացուցիչը նոյն Գանձնաժողովոյ մէջ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Թաղեցիք Մանկապարտէզի մը բացումը և Աղքատախնամի մը կազմութիւնը պահանջած էին: Խառն ժողովը յանձնեց Ս. Պատրիարքին, որ պէտք Ղալաթիոյ Խնամակալութեան առաջիկայ նստին նախադաշնելով, բացառել նոյն Թաղեցիներուն պահանջումը և փոխ տանի որ այդ պահանջումին գոհացում տրուի:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ և ՈԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ միաձայն համար, Երկու Խնամակալութեանց

միջև գոյացած համաձայնութեան տեղեկագիրը իսկոն ժողովոյ մէջ նկատողութեան առնուելով, այդ միացում օգտակար գտնուեցաւ և սկզբունքով ընդունուեցաւ, մանրամասնութեանց մասին քաղաքով ներկայացուցիչ տեղեկագրին:

ԹՕՔԱԹԼԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Խուճը մը ազգայիններ տակ առաջ խնդրանքով մը դիմած էին Քաղ. ժողովին, յայտնելով թէ Թոքաթլեան պանդոկի տնօրէն պայմանագրութեան Սեպտ. 15ի թուականը մօտեցած ըլլալով, ըստ օրինի « միջնորդ գեղան » ի տեղի չարեւելու համար հարկ է որ այժմէն միջոցներ առնուին:

Նոյն ազգայինները տեսնելով որ Քաղ. ժողովը, Մայր Դիւանի Բ. Ատենապետ Պարզ Էֆ. Փափազեանի դիմումներով թելադրութիւններէն ազդուելով, կը վարանի օրինական միջոցներ ձեռք առնել և վճարական որոշում մը չի տար, իրենք ծանօթ օրէնսդէտներու հետ խորհրդակցութիւն մը կատարելէ ետք, առջի օր նոտարութեան միջոցաւ բողոքագիր (քօքսքօք) ուղղած են Ս. Պատրիարքին և Քաղ. ժողովոյ Ատենապետին, յայտարարելով որ եթէ մինչև 48 ժամ (այսինքն մինչև Գ. Երեկոյ) հարկ եղած օրինական միջոցները ձեռք չառնեն, պատասխանատու պիտի նկատուին և իրաւունք պիտի տան ազգայիններու, որպէս զի ուղղակի իրենք գիտեն օրինական միջոցներու, պատասխանատուներու մէջ հաշուելով նաև Քաղ. ժողովի անդամները:

Այդ ազգայիններէն մէկը, որուն հետ այս առտու տեսակցելու առիթ ունեցած է մեր խմբագիրներէն մէկը, յայտարարած է թէ իրենց ուղղած « քօքսքօք » յով կ'ուզեն կասեցնել « միջնորդ գեղան » ը, որպէս զի Ազգը իր բացարձակ իրաւունքէն չզրկուի և տնօրէնի մեծ ծախքերու չենթարկուի:

Մեր խմբագրին հարցման պատասխանելով, իշխալ ազգայինը ըսած է թէ իրենք չէ որ դատ կը բանան վստահութեան զեղծում գործածութիւնը. դէմ, այլ կը փափաքին որ Քաղ. ժողովը ինք այժմէն « քօքսքօք » ներկայացնէ օրինական ճամբով, միմիայն « միջնորդ գեղան » կ'ստեղծուի համար և ապա Ընդհ. ժողովը գումարելով հարկ եղած վճար ձեռք բերէ անկէ, դատարանի դիմելու կամ չդիմելու մասին, այսինքն Ազգը օրինապէս իրաւունք ունենայ ուզած ատեն դատ բանալու:

(Ժառանգ)

Խառն ժողովը հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց Թերթերուն, իր երեքարթի օրուան նիստէն յետոյ.

« Թոքաթլեան պանդոկի վարձակալութեան պայմանագրութեան իրաւական արժէքը և յարակից պարագաները ճշդելու համար, խնդրը երեք իրաւագէտներու քննութեան և գնահատման յանձնել որոշուած ըլլալով, այդ խնդրին թղթածրարը յիշեալ իրաւագէտներուն յանձնարելուն առթիւ, թուղթերուն ցանկը պատրաստուած միջոցին, նոր երեւոյթ մը յայտնուած ու օրինազանցութիւններ տեսնուած էին, և իբր այն խնդիրը վերադարձնելու համար առնուած էր:

« Ժողովը նկատելով որ առկէյ տնօրէն քաղաքի պայմանագրութեան խնդիրը ուղղութեան առած ու որոշած էր պատժական ատենին չդիմել, այլ ի պահանջել հարկին խնդիր տանի իրաւական ատենին, Ազգին նիւթական իրաւունքները պաշտպանելու համար, ու նկատելով որ խնդիրը իր բոլոր մանրամասնութեամբ կը գտնուի Ընդհ. ժողովի սեղանին վրայ, ժողովը պէտք չի տեսնիր իր նախորդ որոշումը փոխելու ու կ'որոշէ պայմանագրութեան մէջ վերջէն տեսնուած ծանր ապօրինութիւնները տեղեկագրել Ազգ. ժողովին և ապա սկսած անոր արձակելիք վճարին, և ըստ նախկին որոշման, խնդրին նիւթական մասը ապահովելու նպատակով պէտք եղածը անօրինել, վերոյիշեալ իրաւագէտներու կարծիքն ստանալէ յետոյ: »

ՊԱԳՐԻ ԳԻՒԴԻ ԴՊՐՈՅԻՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

Ժամանակէ մը ի վեր Պաղար գիւղի Տատեան վարժարանի շուրջ յուզում խնդիրը յանդիմանալու վէճին առանցքը կը կազմէ Տնօրէն Պ. Նաղաշեան: Թաղ. խորհուրդը կարգ մը պատճառներով կը հրաժարեցնէ Տնօրէնը: Այս վերջինը չի համակերպուի և կը բողոքէ Ուսումն. խորհուրդին, որ երկու կողմերը լսելով, կը տեղեկագրէ Քաղ. ժողովին. որ իր կարգին տեղեւոյն վրայ քննութիւն կը կատարէ: Ինչպէս Ուսումն. խորհուրդը, Քաղ. ժողովն ալ Թաղ. խորհուրդին իրաւունք կուտայ. Բայց Տնօրէնը, որ Ազգ. երեսփոխան և միանգամայն Ընդհ. ժողովոյ Գ. Ատենապետ ալ է, կը յամարի մնալ իր պաշտօնին մէջ և արդիւր կ'ըլլայ նորրոնի Տնօրէնին պաշտօնավարութեան: Ասոր վրայ, վարժարանին հիմնադիր Պ. Գ. Իւթիւճեան առջի օր կը կզպէ վարժարանին շէնքը, և կը թակահար տնօրէնութեան կը հաղորդէ թէ վարժարանը առժամայէն փակուած է, որովհետեւ դեռ չեն աւարտած պիւտճէի պատրաստութիւնները:

Մեր Պ. Նաղաշեանի ընկալցար չկրցանք համաձայնեցնել Ազգ. երեսփոխանի և Գ. Ատենապետի գիրքին: Երբ թաղը չուզէր զինքը, և վարչական մասնիկներն ալ իրաւունք կուտան թաղին, իրեն կը մնար համակերպիլ: Բռնի պաշտօնավարութիւն կ'ըլլայ:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիա՝ տարեկան 250, վեղամսեայ 125 ղրշ
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Ժոյար.

Արսոնաք, Խմբագիր Է. Պաւսալս. ՏՅՈՐԿԻՆ

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերս, Գապրիսսան փողոց, թիւ 171

ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ԱՊԱԽԵՆՆ Է ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Կարելու կը համարինք ՄԵՂՈՒԻ մեջ
արտապել ՄԵՂԱԿԻ մեջ հրատարակուած
« Հայ գաղութներու ապաւին » խորագրով
յօդուածին հետեւեալ մասերը :

Ամէն Հայ պարտաւոր է պաշտ-
պանելու Հայ Եկեղեցին. որովհետեւ՝

Ա. Հայ Եկեղեցին ամէն Հայու է :
Մենք ունինք զանազան կազմակեր-
պութիւններ, անոնց մէջ սակայն քա-
ջառողջ Հայեր կրնան գործել . մա-
նուկներ, ծերեր և հիւանդներ գոր-
ծօն բաժին չեն կրնար ունենալ : Մենք
ունինք գիտական կազմակերպու-
թիւններ, բայց անոնք ուսեալ Հա-
յերուն են, անուանեցրը անոնց մէջ
բաժին չունին : Բայց Հայ Եկեղեցին
ամէն Հայու է. մեծի և պզտիկի, գի-
տունի և տգէտի, հարուստի և աղքա-
տի . ուրեմն ամէն Հայ պարտաւոր է
պաշտպանել Հայ Եկեղեցին, մեր ա-
պաւինը :

Բ. Հայ Եկեղեցին կրնանք ամէն
ատեն և ամէն տեղ ունենալ : Թուր-
քիոյ մէջ ունինք Հայ Եկեղեցին :
Անդրիոյ կամ Պրանսայի մէջ այսինչ
կամ այնինչ տեսակ կազմակերպու-
թիւններ պահել անկարելի է, բայց
ամէն կողմ ունինք Հայ Եկեղեցին .
ուրեմն պէտք է պաշտպանենք զայն,
մեր ապաւինը :

Գ. Մեր անուշ մայրենի լեզուն
պահելու համար մեր միակ ապաւինը
Հայ Եկեղեցին է : Աշխարհի վրայ
2754 լեզուներ կան, բայց ասոնց մէջ
հարուստ և անուշ լեզուներ շատ քիչ
են : Եւ ահա մեր մայրենի լեզուն ա-
նոնցմէ մին է, և այս թանկագին
գանձը պահելու համար մեզի մնա-
ցած ապաւինը Հայ Եկեղեցին է :
Այսօր Հայ մանուկներ օտար դպրոց-
ներ կը յաճախեն ուր Հայերէն լե-
զուն անուան իսկ չեն լսեր և այս

օտար հողերուն վրայ մեր լեզուն պա-
հելու համար մեր ունեցած միակ ա-
պաւինը Հայ Եկեղեցին է : Ուրեմն ով
Հայեր, դուք որ կը սիրէք ձեր անուշ
մայրենի լեզուն, դուք որ իրաւունք
ունիք պարծենալու այս թանկագին
հարստութեամբ, պաշտպանեցէք Հայ
Եկեղեցին, մեր մայրենի լեզուն ա-
պաւինը :

Դ. Մեր բարոյական և հոգեւոր
կեանքը պահելու համար մեր վերջին
ապաւինը Հայ Եկեղեցին է : Մեր բա-
րոյական թշնամիները ամէն տեղ լե-
ցուն են, Հալէպի փողոցներէն մինչև
Նիւ Եօրքի պողոտաները, Յունաս-
տանի դիւղերէն մինչև Բարիզի Բար-
քերը, մեր նկարագրին և հաւատ-
քին սպառնացող թշնամիներով լե-
ցուն են և անոնց դէմ մեր միակ
պաշտպանը Հայ Եկեղեցին է, Ո՛վ
Հայ հայրեր, կ'ուզէ՞ք ձեր զաւակ-
ները սնահաւատութեան, անբարոյա-
կանութեան, գինեմոլութեան ձեռ-
քերէն ազատ պահել, բերէք զանոնք
Հայ Եկեղեցին : Դուք Հայ մայրեր,
կ'ուզէ՞ք ձեր սիրելի աղջիկները ա-
նարժան միջավայրներէ հեռու պա-
հել, բերէք զանոնք Հայ Եկեղեցին,
մեր ապաւինը, ուր այդ թշնամիներ-
ք չեն կրնար մուտք գտնել : Ան Հայր
որ կը սիրէ իր Եկեղեցին, բայց չի
պաշտպանէր զայն՝ վախկոտ է . կը
պարծենայ Սահակով և Մեսրոպով,
Լուսաւորիչով և Վարդանով, բայց
չի սիրեր անոնց Եկեղեցին և անոնց
Փրկիչը, սուտ է : Այն Հայր որ իբր
թէ յուսահատած կը լքէ Հայ Եկե-
ղեցին, անհաւատ է, երկչոտ է :

Ո՛վ Հայ երիտասարդ, այսօր Հայ
Եկեղեցին պաշարուած է ներքին և
արտաքին ամէն տեսակ թշնամիներով .
ան հաւատարիմներու պէտք ունի .
հրամմէ՛, վանէ քու սրտիդ կասկածը,
անհաւատութիւնը. առիւծի պէս կե-
ցիր անոր դրան առջև և պաշտպանէ
զայն, Հայ ազգին վերջին ապաւինը :

ԵՓՐԵՄ ՃՐՐՆԱԶԱՆ

(Պայտա)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Հ Ե Ր Ա Ք Ա Փ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Հերթափութեան դէմ անլրէպ միջոց
մ'է հետեւեալը :

Լիտր մը ձերմակ գինիի մէջ բուռ մը
(ալոն) խնկունի (պիպեռնիկ, romarin)
դրէք և երեք շաբաթ այնպէս թաղուցէք,
յետոյ այս հեղուկով լուացէք գլուխը :

Հերթափութեան դէմ ահաւաստիկ ու-
րիշ երկու դարմաններ ևս .

1. Առէ՛ք 20 կրամ քաղցր նուշի խղ
2 » խօշիւր զը բօքսալիտ.

Ասոնցմէ կազմուած լուանութիւնով շփե-
ցէ՛ք գլուխը :

2. Առէ՛ք 1 կրամ ներկոյթ կանգա-
րիսի (teinture de cantharides)
260 կրամ ալքոլ 60°

Ասոնցմէ բազկացած լուծոյթով շփեցէ՛ք
գլուխը :

Հերթափութեան դէմ Կալլէսի իշխա-
նուհոյն դործածած միջոցը . — Մազերը
կրկայնութիւնով և թանձրութիւնով ա-
ճեցնելու համար, պէտք է առաւօտ և
երեկոյ պզտիկ սպուռնի մը միջոցաւ մա-
ղիւնն արմատը թրջել հետեւեալ պատ-
րաստութիւնով :

Պէտք է դանն խնձորներ կտրտել և
նուրբ մէջ ձգել (կէս լիտր ունի մէջ իբր
կէս լիտր խնձոր), պէտք է ութ օր այս-
պէս թողուլ, յետոյ լաթէ մը անցունել
խառնուրդը, զոր կտրելի է անմիջապէս
գործածել :

Այս զեղպղղը (foolkeph) միևնոյն
ժամանակ առաւելութիւնն ունի մազերը
խարտիչելու :

ՇԱՐՔՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 15—21

- 15 Եւ. Տօն Եկեղեցւոյ :
- 16 Ուր. Տօն Խաչի : Պահք :
- 17 Շք. Տօն Խաչի : Վր. Բն. Լ. Ժ. 18, Ժ. 17 :
- 18 Ժ. Կիր. Բ. զկնի Խաչի : Բարեկն. Վա-
րագայ Խաչի : Հարսանիք :
- 19 Բւ. Պահք : Սքգ. Մամասայ, Փիլիկ-
գիմոնի և Սիմեոնի Սեղեկացի :
- 20 Գւ. Պահք : Սքգ. Կուսանացի Փեղ-
րոնեայ, Մարիանայ և Շուա-
նայ դստեր Մեծիկ Վարդանայ :
- 21 Դւ. Պահք : Եւր. Մսք. Աւետարան :

ՏՊԱԳՐ Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ